

має бути темного фону без загострених країв для запобігання травм низькоярусних риб. Основними компонентами ґрунту використовували крупний кварцевий пісок, дрібну морську гальку, гранітну та базальтову масу діаметром до 7мм для забезпечення нормальної циркуляції води. Товщина ґрунту коливається у межах 3-5 см залежно від розміру акваріуму.

Основними представниками акваріумної рослинності були: кушир темно-зелений (*Ceratophyllum demersum* L.); ехінодорус Ашерсона (*Echinodorus aschersonianus*); анубіас нана (*Anubias barteri* var. *nana*); криптокорина Вендта (*Cryptocorine wendtii*). Листкові пластинки рослин повинні бути зелені, видовжені, тверді загальною довжиною до 5-15см.

Основними кормами для іхтіофауни були: дафнія, гранульована печінка, трубочник, манка, метелик, які давалися два рази за добу.

Отже, екологія акваріумної іхтіофауни полягає у правильному підході до добору видового складу, ґрунтової основи і флори з повноцінним їх живленням.

Література

1. Бирк М., Гольдштейн Н. Жизнь в аквариуме.- Рига:Звайгзне, 1979. – 230с.
2. Жданов В.С. Аквариумные растения.-М.,Лес. пром-сть, 1981 - 312с.
3. Плонский В.Д. Аквариумные растения. –М., “Аквариум”,2002. - 140с.
4. Романишин Г.Ф. Мишин В.Н. Мир аквариума. – К., Урожай, 1986. – 125с.
5. Frey H. Das Süßwasser Aquarium. - 1979. – 150s.

СТРАТЕГІЇ УТРИМУВАННЯ ДЕКОРАТИВНИХ ТВАРИН В НЕВОЛІ (НА ПРИКЛАДІ ВУХАТОГО ЇЖАКА)

*Шевченко С. М., Тищенко В. М.
Національний аграрний університет*

На сучасному етапі розвитку науки прийнято розрізняти три основні стратегії утримування тварин в умовах неволі, на яких ґрунтується функціонування, зокрема, зоопарків, а саме – природоохоронну, експозиційну і наукову. Критерієм успішного утримання є розмноження і Perezимівля в умовах таких закладів.

Природоохоронна стратегія спрямована на збереження перш за все рідкісних та вразливих видів, які включені до різноманітних Червоних списків і охороняються законом. Зкладами, в яких утримуються такі тварини, здійснюється, по-перше, ознайомлення відвідувачів з цими видами і формування відповідного світогляду, а по-друге, такі заклади дають чи не єдиний шанс зберегти ці види та відтворити їх чисельність у природі. Зокрема, вухатий їжак має 1-шу охоронну категорію в Україні [14], його наявність остаточно не

з'ясована, тому місця штучного утримання можуть стати центрами розведення з можливою подальшою реінтродукцією на території колишніх помешкань.

Експозиційна стратегія ставить за мету справити враження на відвідувачів і якомога ефектніше продемонструвати представників дикої природи у спеціально створених умовах. Як правило, тварини знаходяться у вольєрах поодиноці або по декілька особин. Але сучаснішим та ефектнішим принципом демонстрації тварин є формування так званих змішаних експозицій тварин різних видів та екологічних модулів. Зокрема, вухатий їжак як сутінково-нічна тварина, може використовуватись в екологічній експозиції „Нічний світ”. Можливо також поєднати екологічну та зоогеографічну експозиції і створити, наприклад, „Нічний світ пустелі північної Африки”. Не менш привабливими є експозиції тваринного світу різних природних зон із різними періодами активності. Зокрема, експозиції „Пустеля Середньої Азії”, „Напівпустеля Південно-Східної Азії” та „Степ” можуть виконувати навчальну функцію, доповнюючи теоретичний матеріал при вивченні зоогеографії.

І, нарешті, наукова стратегія утримання забезпечує дослідження тих аспектів біології, які неможливо з'ясувати в природних умовах і дозволяє ефективніше утримувати тварин в неволі. Сюди відносяться всі експерименти і дослідження фізіологічних особливостей [1, 4, 8, 9, 11-13, 15], вивчення живлення [6] та спостереження над поведінкою [3, 7, 10] і розмноженням [2, 5] тварин, що передбачало створення оптимальних умов утримання.

Література

1. Давыдов А. Ф. Электрофизиологические исследования различных мышц у ежей // Опыт изучения регуляций физиологических функций. – Т. VI. – М.-Л.: Изд-во АН СССР, 1963. – С. 41-48.
2. Жеребцова О. В. О некоторых особенностях размножения и постнатального развития ежей: *Erinaceus concolor*, *Hemiechinus auritus*, *H. hypomelas* (Insectivora, Erinaceidae) // Зоологический журнал. – 1992. – Т. LXXI, вып. 2. – С. 74-83.
3. Загоруйко Н. В. Опознавание индивидуального запахового сигнала у ушастых ежей (*Hemiechinus auritus* Gmelin) // I Всесоюзное совещание по биологии насекомыхных млекопитающих, Новосибирск, 4-7 февраля 1992 г. – М., 1992. – С. 56-57.
4. Исаакян Л. А. Об условнорефлекторном механизме терморегуляции у ежей // Опыт изучения регуляций физиологических функций. – Т. II. – М.-Л.: Изд-во АН СССР, 1953. – С. 46-55.
5. Колоденко А. И. Размножение ушастого ежа (*Hemiechinus auritus* Gmelin, 1770) в Туркмении // Известия АН Туркменской ССР. – 1969. – № 5. – С. 73-79.
6. Крень А. К. К вопросу о питании ушастого ежа (*Erinaceus auritus* Gmel.) в условиях эксперимента // Известия АН Казахской ССР. – 1947. – № 36, вып.6. – С. 134-137.

7. Лукьянова И. В., Загоруйко Н. В. Коммуникативные системы у насекомоядных млекопитающих (Insectivora, Mammalia) // I Всесоюзное совещание по биологии насекомоядных млекопитающих, Новосибирск, 4-7 февраля 1992 г. – М., 1992. – С. 101-103.
8. Понугаева А. Г. Стадные реакции обмена веществ у млекопитающих // Опыт изучения регуляций физиологических функций. – Т. II. – М.-Л.: Изд-во АН СССР, 1953. – С. 81-94.
9. Понугаева А. Г. Пищевые безусловные и натуральные условные слюнные рефлексы ушастого ежа // там же – с. 115-130.
10. Соколов В. Е., Лукьянова И. В. Сравнение поведения ежей р.р. Erinaceus, Nemicchinus // IV Съезд Всесоюзного териологического общества, Москва, 27-31 января 1986 г. Тезисы докладов. – Т. II. – М., 1986. – С. 164-165.
11. Филатова Л. Г. Терморегуляция у млекопитающих-обитателей полупустыни // Опыт изучения регуляций физиологических функций. – Т. I. – М.-Л.: Изд-во АН СССР, 1949. – С. 83-95.
12. Филатова Л. Г. Основной обмен у млекопитающих-обитателей полупустыни // там же – с. 95-107.
13. Филатова Л. Г. Водный обмен у животных-обитателей полупустыни // там же – с. 220-228.
14. Червона книга України. Тваринний світ. / Під редакцією М. М. Щербака. – К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1994. – 464 с.
15. Dmi'el R., Schwarz M. Hibernation patterns and energy expenditure in hedgehogs from semi-arid and temperate habitats // J. Comp. Physiol. – 1984. – В. 155, № 1. – Р. 117-123.

З ДОСВІДУ УТРИМАННЯ ТА РОЗВЕДЕННЯ EUBLEPHARIS MACULARIUS(BLITH).

*Ткаченко Г.М., Собакарь Ю.Л., Собакарь Л.П.
Полтавський ДПУ імені В.Г.Короленка*

Антропогенні зміни навколишнього середовища згубно впливають на рептилій внаслідок їх консервативності щодо умов існування. Негативне ставлення до “гадів” у минулому(а деякою мірою і в наш час) визначало їх переслідування і фізичне знищення. У останні десятиріччя значної шкоди завдає також нерегульована комерційна експлуатація герпетофауни. Тому сьогодні зусилля герпетологів-розводчиків та аматорів-тераріумістів по розробці технологій утримання, розведення та введення в культуру(в поєднанні з законодавчим регулюванням) для багатьох видів рептилій може стати єдиною надією на виживання в майбутньому. Розробка стартових методик звичайно проводиться на видах найбільш невибагливих. Один з ідеальних об'єктів для цього – плямистий еублефар(або леопардовий гекон).